

Tisztelt megnyitó közönség!

Arra a megtisztelő feladatra kaptam felkérést a kiállítás házigazdájától, jelesül Vörös Gabitól, hogy mondjak köszöntőt a Vasi Múzeumbarát Egylet nevében a „Gyermekvilágok” című kiállítás megnyitóján itt, a Néprajzi Múzeumban.

Mivel soha életemben nem volt alkalmam köszöntőt mondani (a Néprajzi Múzeumban) – ezért először próbáltam kitérni a megtiszteltetés elől, és áthárítani azt munkatársaimra, Illés Péterre vagy Andreas Lehnerre, de Gabi olyan módon csomagolta be a felkérés-dolgot, hogy nem volt menekvés.

Pedig nagyon jól tudtam, hogy az efféle megnyitós köszöntőknél aligha létezik unalmasabb műfaj. Ráadásul kiderült, hogy Fejős Zoltán és Varró Dániel közt kell megszólalnom. Tehát házigazdásan tudományos nem lehetek, hiszen velem együtt a „Gyermekvilágok” kiállítás jelentős része szintén vendégségben van jelen a Néprajzi Múzeumban. A tudományossággal meg jobb, ha meg sem próbálkozom, úgylis befürödnék vele a kultúrantropológusok és néprajzkutatók előtt.

Aztán arra gondoltam, hogy minden közreműködőt köszöntök, aki segítette a kiállítás létrejöttét. Ez méltó dolog lenne! Biztosan jól esne nekik, ha hallanák a nevüket. Szépen felsorolom mindazokat a múzeumbogár klubtagokat, gyerekeket és idősebb múzeumbarátokat, akik immár másfél éve kölcsönadták féltett kincseiket, hogy a szombathelyi bemutatót követően az ausztriai Beledet (Bildein) és Kismartont (Eisenstadt) érintve Budapestre is eljuthasson az egyes helyszíneken egyre gyarapodó gyűjtemény. Felsorolom szép ABC-rendben a szombathelyi és budapesti munkatársakat, akik vitrint cipeltek, tablót ragasztottak, honlapot szerkesztettek, villanyt szereltek – hiszen az ő munkájuk is hozzájárult ahhoz, hogy elindult útjára a Gyermekvilágok-program. Örömtelien szép hosszú névsor! Mégis be kellett látnom, hogy nem szabad ennyire igénybe venni a közönség türelmét. Elszomorodtam, hogy nem tudom őket köszönteni, bemutatni, de aztán rájöttem, hogy a közreműködőkről egy rideg névsornál sokkal többet mond el maga a kiállítás. Hiszen a tárgyak mellett ők a közreadott történetek főszereplői! A névsorolvasásról is lemondtam hát.

Mit tévő legyek? Az a baj – töprengtem – ha a kiállítás üzenetét próbálom felfejteni a köszöntés helyett, még kínos helyzetbe is hozhatom azt, akinek a kiállításnyitó beszéd lesz a feladata. Mégis eszembe jutott egy Cseh Tamás-dal:

*Csak még egyszer bújj elő
A résből, hol elbújtál gyerekkorom.
Csak kő legyek, csak bogár legyek
És engedj újra füveiddel játszanom.*

Rájöttem, hogy ez sem jó ötlet. Így felolvasva üresen konganak a sorok, gitározni nem tudok, az énekkel meg még a tudományosságnál is jobban hadilábon állok. Meg aztán ez a nóta nem is fedi pontosan a kiállítás vezérgondolatát. Akkor vegyük elő a könyveket! Itt van például a *Mintamókus* című, amit Bacsó Judit, a fóti gyermekváros egykori lakója írt.

„Apa a párnája alá nyúlt és óvatosan valamit a paplanra tett. Egy agyagból készült zöld teknősbéka volt. Nagy, meleg-barna szemeivel figyelte a hatást, de nem volt ereje.

- *Ezt a teknőt rád bízom – tette akkor a kezembe a furcsa pici tárgyat.*
- *A nagyapámé volt, és mostantól kezdve te vigyázol rá – mondta, és lehanyatlott a keze.*
- *Majd te is add tovább a gyermekeknek – tette még hozzá levegőért küszködve.*

Az olajzöld kerámia teknős éppen elfért az egyik tenyeremben. Próbáltam megérteni apa szavait, melyek most távolinak és felfoghatatlannak tűntek. A teknőst a kabátzsebembe dugtam és sírva az ágyra vetettem magam.”

Ez jó lenne, de túl szomorú egy kiállítás-köszöntőre. Abban maradtam, hogy nem folytatom a zöld kerámiateknős történetét. Hagyom az irodalmat a Varró Danira. Inkább az ő asztala, még megsértődik, hogy belekotnyeleskedek és nem jön el többet kiállítást nyitni.

Akkor mit is mondhatnék, köszöntő szavakat? Megvan! Segítségül hívom a kiállítási vendégkönyvet! Az csak nem számít (szép)irodalomnak és nem is tudományos. Elő hát vele, lássuk, mit üzentek a tárlatlátogatók!

Azt írja az egyik szombathelyi vendég:

„Régóta készülődtem a kiállítás megtekintésére. Nagyon szép órát töltöttem el a gyermekkoromra és gyermekeim gyermekkorára emlékezve. Most már sajnálom, hogy az általam őrizgetett régi emlékeket nem ajánlottam fel a kiállítás szervezésébe.”

Hajaj! Ezt a véleményt nem süthetem el még egyszer, hiszen már beválogattuk a katalógusba. Meg esetleg öntömjénezésnek veheti valaki.

Akkor beszéljek az Andreas barátom által vezetett hartbergi gyűjtésről és nemrég megnyílt kiállításról? Azt meg a modern technika segítségével innen is látni lehet!

Vagy tekintsek vissza a legelejére és szóljak a szombathelyi gyűjtés izgalmairól, előkészítő és kísérő múzeumpedagógiai foglalkozásairól, ezen belül mondjuk a Néprajzi Múzeum múzeumpedagógiai műhelyének vendégszerepléséről, vagy a Szépművészeti Múzeum gyermekábrázolásos képeinek tanulmányozása során szerzett élményekről, esetleg a Barbara Mayer (Litteraturhasu Mattersburg) által vezetett kismartoni programról? Reménytelen!

Kész, nincs több ötlet. Ezért aztán úgy döntöttem, hogy egyáltalán semmiről sem fogok beszélni. Egyszerűen csak megköszönöm a felkérést – elsősorban a kiállítás Néprajzi Múzeumban való bemutatására szólót, másodsorban a köszöntőre vonatkozót – és egyszerűen csak teljesítem tisztemet: a Vasi Múzeumbarát Egylet nevében nagy-nagy szeretettel köszöntöm a „*Gyermekvilágok*” című kiállítás megnyitójának valamennyi résztvevőjét!

Tóth Kálmán

Elhangzott a *Gyermekvilágok* #5 című kiállítás megnyitóján, 2008. december 5-én
Budapesten, a Néprajzi Múzeumban